

Posudek magisterské diplomní práce

Lenka Rolcová:

Poznávací zájmy Hnutí Duha

Lenka Rolcová ve své diplomní práci zkoumá českou environmentální organizaci Hnutí Duha. Ke své práci, kterou je možné zařadit do oblasti sociologie sociálních hnutí, si zvolila kognitivní postoj, který v kontextu zkoumá ideje a názory hnutí a jak se tyto tzv. poznávací zájmy hnutí promítají do sociálního jednání. Kognitivní postoj se v rámci sociologie sociálních hnutí v zahraničí používá především ke zkoumání environmentálních hnutí, nicméně v českém prostředí je tento přístup opomíjený, či neznámý. Proto jak volbu tématu, tak i teoretická východiska považuji z hlediska Katedry sociální a kulturní ekologie za přínosné.

Diplomní práce Lenky Rolcové je vskutku monumentální dílo, má 111 stran textu plus přílohy včetně přepsaných rozhovorů, představuje celkem 230 stran. Po obsahové stránce je práce vcelku logicky strukturovaná. V nezbytném úvodu nás autorka seznamuje s tématem práce, s jejím teoretickým ukotvením. Následuje teoretická část, v které autorka nejdříve popisuje vývoj veřejné sféry a občanské společnosti. V další části přibližuje sociologii sociálních hnutí a své teoretické východisko (kognitivní přístup). Teoretickou část pak zakončuje popisem vývoje environmentálního hnutí, jak v zahraničí, tak i v České republice. Teoretickou část práce považuji za vydařenou a obzvláště zde oceňuji množství literatury, které autorka k tématu zpracovala, a to především v anglickém jazyce. A to, že literaturu (převážně knižní) uvedenou v seznamu literatury skutečně nastudovala svědčí, že ohledně vývoje zahraničního, ale i domácího environmentálního hnutí postihla i poměrně jemné nuance a diferenciaci. Stejně teoretické východisko, tedy kognitivní postoj ke studiu sociálních hnutí Eyermana a Jamisona (v českém akademickém prostředí prakticky nereflektován), je podáno srozumitelně.

Po teoretické části následuje praktická. Autorka na počátku této kapitoly popisuje zvolenou metodu, postup výběru respondentů, průběh rozhovorů a jejich analýzu. Po přiblížení zkoumané organizace, pak autorka provádí samotnou analýzu. V této praktické části chybí jasně položené výzkumné otázky, kterou si autorka dala. Při četbě celé práce to implicitně vyplývá a autorka v úvodu diplomní práce uvádí, že „cílem práce je zjistit, jaké ideové koncepty, hodnoty a zájmy reprezentuje Hnutí Duha v rámci českého

environmentálního hnutí“ (str.9). Nicméně výzkumná otázka by se neměla hledat někde v textu, ale mělo by ji být možné bez problémů okamžitě dohledat.

V samotné analýze rozhovorů oceňuji, že autorka svá zjištění propojuje i s jinými výzkumy a teoriemi. Nicméně právě v praktické části vidím některé problémy diplomní práce. Především analýza, kterou autorka provádí je až přísně popisná. Autorka tak často uvádí kolik respondentů co říká, často protichůdná tvrzení staví vedle sebe (jako např. příčina environmentálních problémů je v člověku nebo ve společnosti), aniž by je podrobila další analýze. Chybí tu tak větší „ponor mezi řádky“. Nabízí se otázka, zda komplexnost organizace Hnutí Duha, o které autorka mluví, není jen projevem nedostatku jejího kritičtějšího přístupu anebo toho, že si respondenti mezi sebou anebo i sami sobě protičeří. Lepší „četbu mezi řádky“ u tvrzení respondentů by autorce například umožnilo, kdyby více využívala materiálů Hnutí Duha dostupných na webu či v časopise Sedmá generace, protože jak tvrdí i autoři kognitivního přístupu Eyerman a Jamison, tak články, letáky či prohlášení jsou projevem kognitivní praxe hnutí.

V diplomní práci je také až příliš pravopisných chyb a překlepů. Jen namátkou na str. 34 „Sociální hnutí jsou podmíněni...“, na stejné straně „Sociální hnutí jsou... generovány“, na str. 54 u jména Eyerman chybí písmeno n, na str. 60 „macdonald“ namísto „McDonald“, na stejné straně „Světová Banka“ atd.

Celkové hodnocení práce:

V předložené práci je nutné ocenit práci diplomantky. Především chci vyzdvihnout literaturu, kterou autorka k tématu nastudovala. Stejně tak si osvojila základy kvalitativního sociologického výzkumu (výběr metody, výběr vzorku, příprava, provádění a přepis rozhovorů), který prováděla poprvé. To je také důvod, proč má její diplomní práce zejména v analytické části určité nedostatky. Diplomní práce je až příliš popisná a chybí ji větší kritický přístup (viz věta v Závěru na str. 117 „...Hnutí Duha...propojuje a kombinuje různé přístupy, komplexně zahrnuje mnohé témata a snaží se nabízet ucelenou pozitivní vizi). Práci tak chybí mnohem větší odvaha „udělat“ ze sebraného kvalitativního materiálu „příběh“. Takto se její práce zastavila na určitém stupni analýzy a bohužel nepokročila dál.

Nicméně je nutné připomenout, že to je právě na kvalitativním výzkumu to těžké a řada prací na Katedře sociální a kulturní ekologie (a myslím, že nejen tam) je poznamenána touto „popisností“ a nedostatkem odvahy a badatelské invence.

Diplomní práce Lenky Rolcové splňuje po obsahové a formální stránce všechny náležitosti. Diplomní práci doporučuji k obhajobě a navrhuji hodnocení „velmi dobře“, v rozmezí 13–14 bodů.

V Praze, 17.10. 2010

Mgr. Arnošt Novák